

I NONNI: LA LORO TESTIMONIANZA E PRESENZA NELLA FAMIGLIA

XVIII ASSEMBLEA PLENARIA PONTIFICIO CONSIGLIO PER LA FAMIGLIA
CITTÀ DEL VATICANO, 3-5 KWIETNIA 2008 ROKU

Temat dziadków jest wszystkim bliski – przypomniał Benedykt XVI, spotykając się z uczestnikami 18. sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Rodziny. „Kto nie pamięta swoich dziadków? Kto może zapomnieć o ich obecności i ich świadectwie w ognisku domowym? Ilu z nas nosi ich imię na znak ciągłości i wdzięczności? Jest zwyczajem w rodzinie, aby po ich śmierci wspominać jej rocznicę Mszą św. za ich duszę, a jeśli to możliwe odwiedzeniem cmentarza. Te i inne przejawy miłości i wiary są wyrazem naszej wdzięczności wobec nich. Oni poświęcili się dla nas, a w niektórych przypadkach nawet złożyli za nas ofiarę” – mówił papież.

To właśnie Benedykt XVI w czasie V Światowego Spotkania Rodzin z Walencji w lipcu 2007 roku zaproponował temat tegorocznej sesji plenarnej: „I nonni: la loro testimonianza e presenza nella famiglia” („Dziadkowie: ich świadectwo i obecność w rodzinie”). Dyskusję nad obecnością dziadków we współczesnej kulturze, rodzinie i Kościele podjęło ponad 300 osób, w tym członkowie kierownictwa Rady, jej konsultorzy, eksperci, zaproszeni goście i prelegenci ze Stanów Zjednoczonych, Meksyku, Kamerunu, Francji, Włoch, Australii, Chile, Filipin oraz Kongo.

Wystąpienia większości prelegentów zmierzały do ukazania potrzeby czynnej obecności dziadków w życiu społeczeństw, rodziny i Kościoła. Podkreślali to w swym wystąpieniu dziadkowie: włoski senator Marcello Pera („L'importanza sociale e politica della famiglia”) i senator Giulio Andreotti („I nonni: presenza e testimonianza”). Inne słowa Benedykta XVI, iż dziadkowie są „skarbem, którego nie możemy pozbawiać młodych pokoleń, szczególnie gdy dają świadectwo wiary”, były myślą przewodnią wystąpień: przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Kultury Gianfranco Ravassiego („Le figure dei nonni nella Bibbia”), profesor socjologii Giorgio Campaniniego („I nonni e la famiglia allargata”), profesor psychiatrii Diny Nerozzi Frajese („I nonni e lo sviluppo affettivo dei bambini”). Obecność dziadków we współczesnej kulturze zawdzięczamy w dużej mierze środkom społecznego przekazu, co podkreślił w swym wystąpieniu Gianfranco Greco („Famiglia, vita e mass media”). Mass media, które kreują współczesną cywilizację i kulturę, nie mogą nie zauważyć, że ludzie w podeszłym wieku, w tym liczni dziadkowie, znaleźli się w swego rodzaju „strefie parkingu” – jak zauważył Benedykt XVI na zakończenie obrad sesji. Papież nawiązał do „kultury śmierci”, która w dzisiejszym świecie dotyka i wręcz zagraża okresowi starości. Owa kultura z rosnącym naciskiem posuwa się nawet do proponowania eutanazji, jako rozwiązania pewnych trudnych sytuacji. Wartość życia, którą eksponował w swym wystąpieniu arcybiskup Bolonii Kardynał Carlo Caffarry („Il 40 anniversario dell'Enciclica «Humanie vitae»”), jest przesłaniana przez relatywizm, więcej – kryzys kultury, której filarami miały być

demokracja i wolność. Senator Marcello Pera mówił wręcz o swego rodzaju kryzysie liberalizmu. W kontekście negatywnych przejawów tego kryzysu dziadkowie jawią się jako ci, którzy mogą swoją obecnością pomóc przełamać kryzys wartości. Benedykt XVI wskazał także na konieczność obrony przed mentalnością indywidualistyczną, która stanowi zagrożenie nie tylko dla osób starszych, ale dla wszystkich ludzi. Skoro dziadkowie są cennym „zasobem”, należy to lepiej dowartościować.

Kolejnym filarem sesji było przewijające się w wystąpieniach stwierdzenie o potrzebie podtrzymywania ciągłości pokoleń. Ta ciągłość jest konsekwencją owej żywej obecności dziadków w młodszych pokoleniach. W rodzinie, w której trzy pokolenia kontaktują się z sobą często i żyją w zażyłości, wytwarza się samorzutnie symbioza przeszłości z terażniejszością i najbliższą przyszłością, co ma duże znaczenie dla kształtowania tożsamości nowych pokoleń zarówno w sferze życia społeczno-kulturalnego, jak i religijnego.

Uczestniczący w sesji bp Stanisław Stefanek, członek Komitetu Kierowniczego Rady, zauważył w rozmowie z Radiem Watykańskim, że „[...] każde pokolenie jest twórcą i równocześnie dziedzicem. Przerywanie tego ciągu przekazywania sobie i mnożenia wartości jest niszczeniem relacji międzyludzkich i zubaża je” Ordynariusz łomżyński zwrócił uwagę, że dziecko, które wychowało się bez kontaktu z dziadkami, jest o wiele uboższe aniżeli to, które mogło wejść w historię rodziny. „Nie wystarczy też sama znajomość albumów, taśm lub zapisów elektronicznych. Chodzi o miłujące i żywe słowo, które przekazując historię, przekazuje też całą swoją osobistą relację” – powiedział bp Stefanek. Te słowa są konkluzją szczególnie dwóch wystąpień: kard. Christiana Wiyghana Tumi z Kamerunu i sekretarza Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących – abpa Agostino Marchetto. Kardynał z Kamerunu przyznał, że Afryka nie ma bogatych bibliotek i archiwów, ma natomiast bardzo dobrze zabezpieczone „dojście” do swojej historii i równocześnie do dorobku duchowego pokoleń – przez kontakt z dziadkami. Arcybiskup Marchetto natomiast przedstawił sytuację młodej rodziny, która opuszcza swój kraj, a tym samym opuszcza pokolenie dziadków. W tej sytuacji i wnuczki, i dziadkowie doświadczają dużego zubożenia, jeśli chodzi o przeżywanie swego wieku.

Cała sesja Papieskiej Rady ds. Rodziny nakierowana była na kulturotwórcze spojrzenie w przyszłość. Zdaniem bp. Stefanka jest to zupełnie nowa antropologia w stosunku do tego, co jest dzisiaj modne. Chce ukazać człowieka, który do końca swojego życia jest nie tylko sprawny, wartościowy, skuteczny, ale rozwija się własnym życiem, a potem wchodzi w życiorysy swoich synów i córek, a także swoich wnuków. „Ten kulturotwórczy ciąg zabezpieczający pokoleniom dostęp do dorobku i wychodzący do przodu jest właściwie główną tezą tego zebrania” – podkreślił bp Stefanek.

Sesja plenarna zakończyła się 5 kwietnia spotkaniem jej uczestników z Benedyktem XVI. Nawiązał on do tych dwóch filarów: żywej obecności dziadków w rodzinie i ciągłości pokoleń. „Niech dziadkowie znowu będą żywo obecni w rodzinie, Kościele i społeczeństwie – mówił Ojciec Święty. Gdy chodzi o rodzinę, niech nadal dają świadectwo jedności oraz wartościom, których podstawa to wierność i jedyna miłość rodząca wiarę i radość życia. Tak zwane nowe modele rodziny i szerzący się relatywizm osłabiły te podstawowe wartości komórki rodzinnej. Bolączki naszego

społeczeństwa – jak słusznie zauważyliście podczas obrad – pilnie potrzebują środków zaradczych. Czy wobec kryzysu rodziny nie można by wyjść właśnie od obecności i świadectwa tych, których – jako dziadków – cechuje większa trwałość wartości i zamierzeń? Nie da się bowiem planować przyszłości, nie odwołując się do przeszłości bogatej w znamienne doświadczenie oraz duchowe i moralne punkty odniesienia”

Spotkania w ramach sesji plenarnej były także okazją do zapoznania się z inicjatywami i stanem przygotowań do VI Światowego Spotkania Rodzin, które w styczniu przyszłego roku odbędzie się w stolicy Meksyku. Prezentację przedstawił arcybiskup Miasta Meksyk, kard. Norberto Rivera Carrera. Wszelkie aktualne informacje dotyczące Spotkania Rodzin są umieszczane na stronie www.emf2009.com

Ks. Jarosław Jęczeń
Katedra Życia Społecznego Rodziny KUL